

Lentekriebels: wilde planten

Lesbrief middenbouw

Les 1: Introductie

Wilde bloeiers

Wat ga je doen?

Start klassikaal met een introductie over wilde planten; wat zijn dat en waarom zijn ze belangrijk? Laat iedereen van dichtbij enkele bloemetjes zien en onderzoeken; welke gelijkenissen en verschillen zien ze? Neem daarna de leerlingen mee in het verhaal van de wilde plant via de PowerPoint.

Stap 1: Wilde bloeiers

 5 minuten

Voorbereiding

Zet het filmpje (YouTube) klaar op het digibord.

Aan de slag

- Start in een kringgesprek met de vraag of de leerlingen weten wat wilde planten zijn.

Wilde planten zijn planten die spontaan in de natuur groeien. Dat wil zeggen: op plaatsen waar de mens ze niet bewust geplant of gezaaid heeft. Soms bedoelen mensen met 'wild' ook wel dat de planten woekeren (ongeremd groeien) of ongewenst zijn. Ze noemen deze bloemen dan 'onkruid'.

- Kunnen de leerlingen een wilde plant benoemen? Hebben ze misschien wel eens iets in het gras zien bloeien? Wit, geel of paars?
- Mensen vervangen gras en modder voor steen, beton en asfalt. Of ze maaien het gras zo vaak en zo veel, dat de bloemen van wilde planten geen kans hebben om te groeien en te bloeien. Is dat erg? Dit filmpje vertelt jullie het antwoord...

Materialen:

- Filmpje over (het belang van) wilde bloemen: <https://www.youtube.com/watch?v=31WyTNSi31U>

Stap 2: Wilde bloemen | Wie ben ik?

 15 minuten

Voorbereiding

Knip de afzonderlijke woordkaarten en tekeningen uit.

Aan de slag

Deel per tweetal een setje tekeningen, afbeeldingen en namen uit; lukt het ze de juiste matches te maken?

- Vraag de leerlingen om de juiste matches te maken; zoek bij elke afbeelding de juiste tekening én het juiste woord. Geef ze hiervoor 5 minuten de tijd.
- Houd daarna steeds één afbeelding in de lucht en vraag daarna een tweetal om te vertellen welke tekening en naam volgens hen bij deze afbeelding hoort.

Materialen:

- Woordkaarten: voor elk tweetal een setje kaarten (bijlage MB-1)
- Tekeningen: voor elk tweetal een setje tekeningen (bijlage MB-2)
- Afbeeldingen: voor elk tweetal een setje afbeeldingen (bijlage MB-3)

Stap 3: De Powerpoint

🕒 25 minuten

Voorbereiding

- Leg het zwarte papier, het plakband en eventueel de loepjes klaar.
- Als de schoolomgeving zich niet leent voor het zoeken en plukken van wilde bloemen, dan bereid je de opdracht voor door zelf wilde bloemen te plukken. Pluk bloemen van verschillende soorten, zodat er vergelijkingsmateriaal is. Pluk zo kort mogelijk voor uitvoer van deze opdracht; geplukte bloemen verliezen - door gebrek aan water - snel hun oorspronkelijke vorm en volume.
- Ook als zelfpluk door leerlingen onhandig is omdat het teveel tijd kost of voor teveel onrust in de klas zorgt, bereid je deze opdracht voor door zelf bloemen te plukken.

Materialen:

- Internet
- Digibord
- PowerPoint
- Zwart papier
- Plakband
- Loepjes (facultatief)

Handen wassen!

Na deze laatste opdracht wassen alle leerlingen hun handen. Wilde bloemen groeien en bloeien vaak in grasveldjes en bermen die ook graag bezocht worden door (wilde) dieren die er plassen en poepen. Of hebben mogelijk een heel dun laagje roet door de uitstoot van verkeer (gassen).

Aan de slag

Presenteer nu de PowerPoint over wilde planten. Daarin staan informatieve sheets en soms een opdracht of vraag. Doorloop samen de dia's van de presentatie en maak deze zo interactief mogelijk. Deze onderwerpen komen aan bod:

- Wat zijn wilde planten?
- Meeldraden en stampers, stuifmeel en nectar
- Belang van bestuiving
- Vier grootste plantenfamilies in Nederland
- Variatie in bloeiperiode
- Enkele minder bekende soorten
- Maaien

Luisteren en kijken wordt afgewisseld met vragen en opdrachten. Enkele keren gaat deze presentatie op 'pauze'. Dan krijgen de leerlingen een vraag te beantwoorden of de opdracht buiten op onderzoek te gaan.

- Pagina 3:
Vraag: wat is wel en wat is niet een wilde plant?
- Pagina 19:
Doen: buiten met behulp van een stukje plakband stuifmeel verzamelen en binnen op een zwart vel papier plakken.
- Pagina 21:
Vraag: bij welke familie horen de volgende vier planten?
- Pagina 26:
Doen: buiten één wilde bloem plukken en in de klas nader onderzoeken aan de hand van de gestelde vragen.
- Pagina 28:
Vraag: enkele plantennamen linken aan beeld door goed te kijken; door de naam te vergelijken met het uiterlijk van de plant.
- Pagina 36:
Vraag: heeft iedereen goed opgelet? Bij welke plant staat een verkeerde bloeiperiode genoemd?

Les 2: Kern

Op mini-excursie!

Wat ga je doen?

Tijdens deze les ontdekken de leerlingen in tweetallen of er in het grasveldje - op het schoolplein of in de nabije omgeving van de school - (veel) wilde bloemen te vinden zijn. Is dit een goede plek voor insecten (zoals bijen) om hun 'boodschappen' te doen?

Tip

Het is aan te raden om voor deze les extra begeleiding te regelen. Vooral als het eigen schoolplein geen grasveldje heeft om te onderzoeken, maar met deze opdracht uitgeweken moet worden naar een veldje in de nabije omgeving van school. Kunnen de leerlingen voor de opdracht op het eigen schoolplein blijven? Dan zou begeleiding bijvoorbeeld ook kunnen bestaan uit kinderen van groep 8.

Stap 1: Op mini-excursie

 45 minuten

Voorbereiding

- Bepaal vooraf een geschikte locatie voor deze opdracht. Dat kan een grasveldje op (of in de buurt van) het schoolplein zijn. Of een veilige en overzichtelijke berm.
- Organiseer - indien nodig - extra hulp door enkele begeleiders erbij te vragen.
- Verzamel alle benodigde materialen en leg deze klaar.
- Nodig gasten uit die op excursie mogen.

Aan de slag

Zet een mini-excursie uit in het gras; voor schoolgenootjes, ouders/verzorgers, buurtbewoners of beleidsmakers. Maak vlaggetjes van gekleurd papier en lange satéprikkers. Neem de vlaggetjes, een hoepel en twee wc-rolletjes mee naar buiten en zoek een spannend stukje gras waar bloemen bloeien.

[30 minuten]

- Geef leerlingen de opdracht om zelf enkele vlaggetjes te maken van gekleurd papier en lange satéprikkers. Smeer één kant in met lijm en plaats in de vouw een lange satéprikker. Als er tijd over is, kun je de leerlingen vragen hun vlaggetjes te versieren met tekeningen en kleurtjes.
- Geef elk tweetal een hoepel, draadje wol, de zelf gemaakte vlaggetjes en twee wc-rolletjes mee.
- Vraag ieder tweetal een plek te zoeken in het gras en laat ze daar de hoepel op de grond leggen. Binnen deze hoepel zetten ze hun eigen mini-excursie uit langs zoveel mogelijk verschillende bloemen.
- Bezienswaardigheden markeren ze met een vlaggetje; bloemen, een kiezelsteen of misschien een bolletje mos? Met het draadje wol verbinden ze alle vlaggetjes aan elkaar; dit is de route voor de mini-excursie.

[15 minuten]

- De 'excursieleiders' vragen gasten om buiten de hoepel op de buik te gaan liggen. Daarna geven ze de gast(en) een wc-rolletje. Kijkend door dit rolletje gaat de gast de excursie beleven; wat komen ze allemaal tegen op deze bijzondere plek? De leerlingen vertellen!

Materialen:

- A4-vellen (gekleurd)
- Potloden en/of stiften
- Lange satéprikkers
- Lijm
- Scharen
- Hoepels (1 per tweetal)
- WC-rolletjes (2 per tweetal)
- Draadjes wol van 1 meter lengte (1 per leerling)

Les 3: Afsluiting

De bloemetjes buiten zetten

Wat ga je doen?

Tijdens de afsluiting gaan de leerlingen letterlijk de bloemetjes buiten zetten in het grasveldje waar ze tijdens eerdere lessen de opdrachten uitgevoerd hebben. Iedere leerling maakt enkele bloemenbommetjes en een 'maai-me-nietje'.

Stap 1: Bloemenbommetjes maken

 10 minuten

Voorbereiding

- Verzamel alle benodigde materialen, waaronder de bakjes (of bekertjes).
- Schaf potgrond, kleipoeder en wilde bloemenmengsel aan.
- Lees het recept voor de 'Bloemenbommetjes' door en bereid het mengsel voor.

Materialen:

- Bak of afwasteil
- Kleipoeder
- Potgrond
- Wilde bloemenmengsel
- Bloemenspuit met water
- Oude kranten
- Recept 'Bloemenbommetjes' (bijlage OB-3)
- Bekertjes (karton) of andere bakjes

Aan de slag

Voer deze opdracht uit in een makkelijk te reinigen ruimte binnen of ga met mooi weer lekker buiten aan de slag. In tweetallen gaan de leerlingen aan de slag met het maken van bloemenbommetjes. Laten we het grasveldje nóg aantrekkelijker maken voor insecten!

- De leerkracht zorgt voor een bak of afwasteil met daarin het juiste mengsel van potgrond, kleipoeder en zaadjes van wilde bloemen. Spuit dit mengsel nat genoeg dat het aan elkaar blijft plakken; je moet er een bolletje van kunnen draaien. Deel oude kranten uit als onderlegger.
- Ga met de bak langs de tweetallen en leg op iedere krant een hoopje van het mengsel. Geef voldoende mengsel zodat alle leerlingen zo'n vijf bommetjes kunnen maken, zo groot als het formaat van een soepballetje.
- Zijn de balletjes gedraaid? Deel dan aan iedereen een bekertje uit of een ander bakje waarin ze hun bommetjes kunnen vervoeren. Vraag de leerlingen hun bommetjes in het bekertje (of bakje) te doen.

Stap 2: Maak een maai-me-nietje

 25 minuten

Voorbereiding

- Verzamel alle benodigde materialen.
- Bekijk voorafgaand aan de les het instructiefilmpje: <https://www.natuurmonumenten.nl/kinderen/kinderen/maak-het-maai-me-nietje-van-oerrr>
- Schaf latjes aan en regel triplex of karton.
- Neem een schroefmachine en schroeven mee van huis. Zorg voor een volle accu.

Materialen:

- Karton
- Viltstiften
- Latjes
- Verf en kwastjes
- Scharen
- Schroefmachine en schroeven
- Oude kranten

Aan de slag

In tweetallen gaan leerlingen aan de slag met het maken van een 'maai-me-nietje'. Bekijk klassikaal het filmpje en zet daarna de leerlingen aan het werk.

- Leerlingen gaan aan de slag met karton. Leg wat scharen en voldoende stukken karton klaar.
 - Regel een plek waar de leerlingen aan de slag kunnen met het maken van de 'maai-me-nietjes'. Gebruik oude kranten als onderlegger.
 - Bekijk klassikaal het filmpje en zet ze in tweetallen aan het werk. Het ontwerp mag uiteraard afwijken van het voorbeeld in het filmpje; iedereen laat de creativiteit flink stromen.
 - De leerkracht schroeft uiteindelijk het karton vast aan een latje.
-

Stap 3: Bloemetjes buiten zetten

🕒 10 minuten

Voorbereiding

- Verzamel alle benodigde materialen en leg deze klaar.
- Organiseer - als dat vanwege veiligheid nodig is - extra begeleiding.

Aan de slag

Ga naar het betreffende grasveld en neem de bloemenbommetjes en het 'maai-me-nietje' mee.

- Bommetjes gemaakt? Tijd om met z'n allen naar buiten te gaan! Neem de bloemenbommetjes en de 'maai-me-nietjes' mee naar het grasveld waar de mini-excursie plaatsvond.
 - Gooi de bommetjes en plaats de borden; de insecten zullen jullie dankbaar zijn!
-

Materialen:

- Bloemenbommetjes
- Maai-me-nietjes

Bijlage MB-1

Wilde bloemen woorden

Paardenbloem

Witte klaver

Klaproos

Rode klaver

Viooltje

Madeliefje

Witte douenetel

Boterbloem

Fluitenkruid

Paardenbloem

Witte klaver

Klaproos

Rode klaver

Viooltje

Madeliefje

Witte douenetel

Boterbloem

Fluitenkruid

Bijlage MB-2

Wilde bloemen afbeeldingen

